

Nr 167.

Av herrar **Eriesson** i Sörsjön och **Pettersson** i Dahl, *angående förhinderande av spekulation i jord och skog m. m.*

Frågan om icke jordbrukares jordförvärv har förut varit föremål för riksdagsbehandling. Senast vid 1938 års riksdag avslogs en motion angående utredning i denna sak. Frågan har emellertid inte sedan dess minskat i aktualitet. Alltjämt kvarstå såsom betydelsefullt för landet att ha en stor kår självägande och i ekonomiskt hänseende stark bondebefolkning. Vid en låg konjunktur för industrien tillgripes vanligtvis metoden att inskränka driften och avskeda arbetarna. Jordbrukarna ha inte samma möjlighet, utan måste fortsätta sin drift och vänta bättre tider. Här är det således frågan om en näring, som mindre än vissa andra omedelbart reagerar inför växlande konjunktur. Från statsmakternas sida har också mycket åtgjorts för att underlätta tillkomsten av nya jordbruk, och på denna väg synes även i framtiden åtskilligt skola komma att åtgöras.

Frågan har emellertid på sista tiden än mer komplicerats på grund av det låga ränteläget, vilket i sin tur lätt inbjuder till penningplacering i jord och skog i rent spekulationsintresse. Oftast äro dessa personer bosatta i närmaste stad och ha inget annat intresse av fastigheten än att densamma skall lämna så mycket som möjligt i avkastning på det nedlagda kapitalet.

Under sådana förhållanden kommer jordbrukets skötsel ofta i andra rummet. Den lilla arrendesumma, som erhålles för jordbruket, räcker i de flesta fall icke till att underhålla eller eventuellt uppföra nya byggnader, ännu mindre till att utföra de förbättringar, som kunna vara erforderliga å jordbruket. Under sådana förhållanden försämras jordbruket allt mer och mer. Det är i många fall endast en tidsfråga när detta kommer i ett sådant tillstånd av förfall, att fortsatt brukning av detta icke med ekonomisk fördel kan ske. Under det att å ett självständigt jordbruk sysselsättning året runt kan beredas arbetsfolket, därigenom att arbetet under vinterhalvåret överflyttas till skogen, ske nu avverkningarna i de flesta fall i större poster med många års mellanrum. Arrendatorn blir i avsaknad av de körslor, som successivt skulle ge honom möjlighet att under vinterhalvåret skaffa sig erforderliga inkomster, och nödgas för vintern avskeda överflödigt arbetsfolk.

Härtill kommer att jordbruk av denna beskaffenhet icke kunna lämpligen drivas utan stöd av skog. Skogsarbete och jordbruksarbete komplettera varandra och i regel bliva jordbrukare med erforderlig skogsmark härigenom ekonomiskt oberoende. I många fall kanske man kan driva den satsen att endast denna kombination gör det möjligt för dessa jordbrukare att existera.

I samband härmed kunna vi icke underlåta att påpeka, att i vissa trakter det även förekommer att jordbruk med skogsmark, som förvärvats av icke jordbrukare, styckas på så sätt, att jordbruket med en mindre areal skogs-

mark frånskiljes och försäljes. Även härigenom kan i en del fall befaras, att jordbruket bliver så ekonomiskt svagt, att detsammans drivande ekonomiskt omöjliggöres.

Det bör icke längre få fortgå så, att under det att riksdagen år från år anslår medel till upprättande av självständiga jordbruk samt till stöd åt redan befintliga sådana, pågår denna diametralt motsatta utveckling utan att statsmakterna ingripa däremot.

Ändå mer har frågan emellertid blivit aktuell, på grund av en under senare tid växande strävan av befolkningen i städer och samhällen att skaffa sig bostäder på landet. Denna tendens leder i många fall till att de, som äga kapital, inte hyra eller arrendera någon lägenhet för sommaren utan i stället köpa vederbörande ett helt hemman, ta boningshuset i besittning och utarrendera hemmanet.

Avsikten med denna förnyade framstöt är, att åter fästa statsmakternas uppmärksamhet på vad som håller på att ske på många olika ställen i vårt land. Det är tydligt att en förskjutning äger rum så att de egentliga jordbrukarna och deras barn inte längre få samma möjlighet att stanna kvar vid fäderneyrket, därför att de inte kunna betala lika höga priser för en jordegendom, som en kapitalstark person från annat håll. Ett obestriddigt faktum är att en jordbrukare inte kan betala ut högre pris än han ser sig ha möjlighet att amortera och förränta, med hänsyn till jordens avkastning och de produktpriser, som kunna uppbibringas.

För en familj däremot, som köper en egendom för att få ett billigt och trevligt sommarställe, kommer jordens avkastning och produktpriser i andra rummet. På detta sätt sker en förskjutning. Jordbrukaren och hans söner bli arbetare och arrendator och folk från andra samhällsgrupper köpa och besitta deras hem. Vid behandlingen av denna fråga förra året framhölls svårigheten i att lagstifta i dessa frågor och klart är väl att utan en föregående utredning är det svårt att ge bestämda förslag. Dock kunde olika alternativ tänkas såsom att den icke jordbrukandes rätt till jordförvärv göres beroende av Kungl. Maj:ts tillstånd, att vederbörande skall vara mantalsskriven i den kommun jordbruket är beläget eller bo där viss tid o. s. v. För oss synes det uppenbart att den sak det här är fråga om är både med hänsyn till den jordbrukande befolkningens intressen och ur det allmännas synpunkt av sådan betydelse, att en utredning är väl motiverad.

Under åberopande av vad som anförts hemställas,

att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning för att förhindra spekulation i jord och skog samt främjande av jordens bevarande i den jordbrukande befolkningens händer.

Stockholm den 19 januari 1939.

Evald Ericsson.

Anders Pettersson
i Dahl.